

Pécsi Ítéltábla

Pf.III.20.018/2023/5. szám

A felperesek:

felperes1 (cím1) I. rendű;

felperes2 (cím1) II. rendű;

felperes3 (cím1) III. rendű;

felperes4 (cím1) IV. rendű;

felperes5 (cím1) V. rendű

A felperesek képviselője:

Dr. Mátyás Brigitta ügyvéd (cím2)

Az alperes:

alperes1 (cím3)

Az alperes képviselője:

Dr. Sándor Attila ügyvéd (cím4)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperes 96. sorszám alatt

alperes 97. sorszám alatt

A per tárgya:

személyiségi jogi igények érvényesítése

Az elsőfokú bíróság:

Szekszárdi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat:

16.P.20.196/2018/95. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – részben megváltoztatja, és az alperes által a felpereseknek fizetendő sérelemdíj összegét az I. és II. rendű felperesek esetében személyenként 2.000.000 (kettőmillió) forintra, a III. rendű felperes esetében 4.000.000 (négymillió) forintra és ezeknek az összegeknek az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamatára leszállítja.

Az alperes által az I. és II. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak fizetendő kártérítés összegét 1.941.974 (egymillió-kilencszáznegyvenegyezer-kilencszázhetvennégy) forintra felemeli, azzal, hogy az alperes az elsőfokú ítélet szerinti egyes külön kamatozó részösszegek érintése nélkül további 200.000 (kettőszázezer) forintnak 2018. március 7.

napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát is köteles megfizetni.

Egyéb fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felpereseknek mint együttes jogosultaknak 162.300 (egyszázhatvankettőezer-háromszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a III. rendű felperesnek az I. és a II. rendű felperesek a szülei, a IV. és az V. rendű felperesek a testvérei.
- [2] A III. rendű felperesnél 2012 októberében az alperesi gyógyintézményben jobboldali csípőízületi műtétet (epiphysiodesis) végeztek, ami a nem sérüléssel eredetű serdülőkori combcsontfej-elcsúszás (epiphyseolysis capitis femoris juvenilis) miatt vált szükségessé. A bal csípőízület kóros elváltozása a 2014. november 6. napján készült röntgenfelvételen már észlelhető volt, kezdődő elcsúszás volt látható, ami műtėti indikációt jelent. 2014. december végén a III. rendű felperes a bal térdére esett, panaszai miatt 2015. január 10. napján jelentkezett az alperesnél. Ekkor rögzítették, hogy a bal combnyak epifízise kissé szélesebb, de a csípőízület állapotát (mozgásterjedelem, esetleges csípőízületet érintő panaszok) nem lelejtezték. 2015. január 13. napján a III. rendű felperes ismét elesett, újra a bal térdét ütötte meg, mentő szállította az alperes traumatológiájára. A csípőízületi vizsgálat ebben az esetben is elmaradt, holott az életkor, a túlsúly és a panaszok jellege miatt fel kellett volna merülnie a serdülőkori nem sérüléssel eredetű combfej-elcsúszás gyanújának. A 2015. január 22-i vizsgálat alkalmával észlelték, hogy a bal combnyak elmozdult, a következő napon az epiphysiodesis műtétet a bal oldalon is elvégezték.
- [3] A kialakult végállapotban a bal femurfej ellapult, kontúrja egyenetlen, az ízületi rés egyenetlenül beszűkült. A bal csípő mozgásai beszűkültek, a bal oldalon kb. 2 cm végtaghossz-különbség áll fenn. A megyei kormányhivatal szakértői bizottsága a III. rendű felperes mozgásszervi részkárosodását 44% mértékűnek véleményezte, azzal, hogy a járás rövid távon enyhe, hosszú távon súlyos nehézséget jelent számára, tömegközlekedési eszköz használatában súlyosan korlátozott. A bal csípő mozgásainak elmaradása és a végtagrövidülés folytán a bal alsó végtag állapota 17% mértékű egészségkárosodást jelent.
- [4] A III. rendű felperes életminőségének megváltozása, nagyfokú mozgáskorlátozottsága, járásfájdalmai, 2 cm-es végtagrövidülése, a bal láb kirotációs állapota és az előreláthatólag szükségessé váló protézisműtét tekintetében a késői felismerés miatti késedelemnek részoki szerepe van. Amennyiben az alperes a szakmai szabályokat betartva jár el, és így a sebészi rögzítés a bal oldalon kisebb mértékű elmozdulás mellett történik, a bal csípő állapota valószínűsíthetően kedvezőbb lenne a jelenleginél, ugyanakkor a kialakult állapot részben az alapbetegség következményeként értékelhető.

- [5] A perbeli időszakban a III. rendű felperes a középiskolai tanulmányait kollégistaként folytatta. A 2015. január 10. és 2015. április 30. közötti időszakban otthonában lábadozott, amivel rezsi-többletköltség is felmerült, napi 4 óra gondozásra szorult. A 2015. május 1. és 2016. június 30. közötti időszakban napi egy óra gondozása volt indokolt, tanulmányi időben ez heti három órára korlátozódott.
- [6] Mivel a III. rendű felperes a hosszabb távú járásban, tömegközlekedés igénybevételében akadályozott, közlekedési többletköltségek merültek fel az iskolába történő szállításával (helység1-re, majd helység2-re), illetve a személyes ügyintéзések, orvosnál való megjelenések okán; az utóbbi költségek folyamatosan felmerülnek. A 2015. január 10. és 2020. június 30. közötti időszakban, járművezetői engedélyének megszerzéséig kísérő jelenléte indokolt volt. A gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök, fájdalomcsillapítók beszerzésével többletköltség merül fel.
- [7] A III. rendű felperes érettségi után logisztikai és szállítmányozási ügyintéző tanulmányokat folytatott, képesítést 2020. júniusában szerzett. A 2020. október 1. napján létesített munkaviszonya 2020. október 9. napján azonnali hatályú felmondással megszűnt; ezt követően 2021. májusában sikerült újra elhelyezkednie.
- [8] A felperesek többször módosított kereseti kérelmükben (16.P.20.196/2018/64. és 91. sorszám) annak megállapítását kérték, hogy az alperes megsértette az élethez, testi épséghez, egészséghez fűződő, valamint a családi élethez fűződő személyiségi jogait azzal a mulasztásával, hogy a III. rendű felperes 2015. január 10-i és 2015. január 13-i ellátása során nem az elvárható gondossággal járt el, az epiphyseolysisre utaló gyanújelet nem ismerte fel, a szükséges vizsgálatokat nem végezte el, így az ízület további elcsúszását nem akadályozta meg, mely késedelem jelentősen rontotta a III. rendű felperes gyógyulási esélyeit.
- [9] Az I. és II. rendű felperesek személyenként 5.000.000 forint, a III. rendű felperes 10.000.000 forint, a IV. és V. rendű felperesek személyenként 2.000.000 forint sérelemdíj és ezen összegek 2015. január 10. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére kérték kötelezni az alperest.
- [10] Kártérítési igényeiket az alábbiak szerint terjesztették elő:
- [11] Háztartási kisegítés címén az I. és II. rendű felperesek a 2015. január 10. és 2021. május 1. közötti időre 2.778.797 forint, és ennek 2018. március 5. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata (a továbbiakban: kamata), az I., II. és III. rendű felperesek a 2021. május 1. és 2022. december 1. közötti időre 1.111.500 forint és ennek 2022. február 15. napjától járó kamata, 2022. december 1. napjától havi 58.500 forint megtérítését kérték. Igényüket arra figyelemmel terjesztették elő, hogy a 2015. január 10. és 2018. július 1. napja közötti időben (a kollégiumi elhelyezés mellett folytatott tanulmányok idején) évente kilenc hónapig havi 8 x 2 óra, évente három hónapig havi 30 óra; a 2018. július 1. és 2020. október 1. közötti időben fűtési időszakban havi 60 óra, a fűtési szezonon kívül havi 30 óra, 2020. október 1. napjától (gázfűtés bevezetésétől) a jövőre nézve is havi 30 óra háztartási munkája esett, illetve esik ki a III. rendű felperesnek a perbeli egészségkárosodása miatt.
- [12] A kerti kisegítés körében az I. és II. rendű felperesek a 2015. január 10. napjától 2021. május 1. napjáig terjedő időre 2.653.872 forint, és ennek 2018. március 5. napjától járó kamata, az I., II. és III. rendű felperesek a 2021. május 1. napjától 2022. december 1. napjáig terjedő időre 619.875 forint és ennek 2022. február 15. napjától járó kamata, 2022. december 1. napjától havi 32.625 forint megtérítését kérték. A kollégiumi elhelyezés mellett folytatott tanulmányok idején évente kilenc hónapra havi 8 x 2 óra, évente 3 havi (iskolai szünidőnek megfelelő) időszakra havi 60 óra, a 2018. július 1. és 2020. február 1. közötti időszakban havi

30 óra, majd az állattartás megszűnésével 2020. február 1. napjától a jövőre is havi 15 óra kieső munkát számoltak el.

- [13] Ápolás-gondozás címén az I. és II. rendű felperesek 874.200 forint és ennek 2015. október 5. napjától járó kamata megfizetésére kérték kötelezni az alperest. 2015. január 10. napjától 2015. április 30. napjáig napi 6 óra figyelembevételével terjesztették elő igényüket, a 2015. május 1. napjától 2016. június 30. napjáig terjedő időre pedig arra figyelemmel, hogy kilenc hónap tartamban hétvégenként 5 óra, három hónapig pedig napi 2 óra ápolási-gondozási szükséglet merült fel.
- [14] A közlekedési többletköltségeik tekintetében az I. és II. rendű felperesek a 2015. január 10. napjától 2021. május 1. napjáig terjedő időre 1.993.738 forint és ennek 2018. március 5. napjától járó kamata, az I., II. és III. rendű felperesek a 2021. május 1. és 2022. december 1. közötti időszakra 434.473 forint és ennek 2022. február 15. napjától járó kamata, 2022. december 1. napjától havi 22.867 forint járadék megtérítését kérték annak figyelembevételével, hogy havonta 240 km-re eső költség az általános szükségletekkel összefüggésben, míg havi 20 x 22 km-re eső költség a szekszárdi munkahelyre való bejárással merül fel. A kísérés költségeire az I. és II. rendű felperesek 686.080 forint, ennek 2018. október 5. napjától járó kamata megtérítését kérték.
- [15] Gyógyszer és gyógyászati segédeszközök költségei címén az I. és II. rendű felperesek a 2015. január 10. és 2021. május 1. közötti időre 274.600 forint és ennek 2018. március 5. napjától járó kamata, az I., II. és III. rendű felperesek 2021. május 1. és 2022. december 1. közötti időre 66.500 forint, 2022. december 1. napjától havi 3.500 forint járadék megfizetését kérték (ebből jégzselé, fásli, mankó összesen 10.000 forint, havi átlagköltségként fájdalomcsillapításra 1.000 forint, porcregenerálásra 2.500 forint).
- [16] A rezszi-többletköltségre az I. és III. rendű felperesek igénye a 2015. január 10. és április 30. közötti időszakra 25.200 forint és ennek 2015. március 7. napjától járó kamata volt.
- [17] Jövedelempótlás címén a III. rendű felperes a 2020. október 10. és 2021. április 30. közötti időre 1.132.817 forint és ennek 2021. május 20. napjától járó kamata megfizetését kérte.
- [18] Személygépkocsi vásárlás költségeire az I. és II. rendű felperesek 400.000 forint és ennek 2018. március 7. napjától járó kamata megtérítését igényelték.
- [19] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.
- [20] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a 2015. január 10-i és 2015. január 13-i ellátás során megsértette a III. rendű felperes testi épségéhez, egészségéhez, az I. és II. rendű, valamint a IV. és V. rendű felperesek teljes családi életéhez fűződő személyiségi jogait. Kötelezte az alperest az I. és II. rendű felpereseknek személyenként 3.000.000 forint, a III. rendű felperesnek 6.000.000 forint, a IV. és V. rendű felpereseknek személyenként 1.000.000 forint sérelemdíj és ezen összegek után 2015. január 10. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatok megfizetésére. Vagyoni kártérítés címén az I. és II. rendű felpereseknek 1.741.974 forint, ezen összegből 1.067.284 forint (952.484 forint közlekedési költség és 114.800 forint gyógyszerköltség) után 2017. október 15. napjától; 319.050 forint (gondozási költség) után 2015. október 5. napjától; 343.040 forint (kísérési költség) után 2018. október 5. napjától; 12.600 forint (rezsi-többletköltség) után 2015. március 7. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamata, valamint a III. rendű felperesnek 317.735 forint (264.985 forint közlekedési költség és 50.750 forint gyógyszerköltség) és ennek 2021. október 15. napjától járó törvényes mértékű kamata, valamint 2023. január 1. napjától kezdődően havi 11.430 forint közlekedési és havi 1.750 forint gyógyszerköltség, összesen havi 13.180 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és az alperest kötelezte 435.000 forint állam által előlegezett költség megfizetésére. Úgy rendelkezett, hogy a felek a költségeiket maguk viselik.

- [21] Az egészségügyről szóló 1997. évi CXIV. törvény (Eütv.) 77.§ (3) bekezdését, 244.§ (1) és (2) bekezdését alkalmazó ítéletét a többször kiegészített, aggálytalan orvosszakértői véleményre alapította, annak kiemelésével, hogy az orvosszakmai kérdések értékelésén túlmenő, jogkérdést is érintő szakértői következtetésekkel teljes körűen nem értett egyet.
- [22] Rögzítette, hogy a 2015. január 10. és 13. napjain az alperesi kórházban végzett vizsgálatok tekintetében a szakértő egyértelmű következtetése szerint a bal csípőízületben ekkorra már kialakult kóros állapotot kórismézni és haladéktalanul műteni kellett volna (16.P.20.196/2018/16. számú szakvélemény). A szakvélemény első kiegészítése (36. sorszám) tartalmazta, hogy amennyiben az alperes a szakmai szabályokat betartva jár el, és így a sebészi rögzítés kisebb mértékű elmozdulás mellett történik, a bal csípő állapota valószínűsíthetően kedvezőbb lenne a jelenleginél. A második kiegészítésben pedig (47. sorszám) a szakértő – annak hangsúlyozása mellett, hogy a III. rendű felperes jelen állapota (életminőségének megváltozása, nagyfokú mozgáskorlátozottsága) elsődlegesen az alapbetegség következménye –, úgy foglalt állást, hogy a későbbi felismerés miatti késedelmes műtétnek részoki szerepe lehetett.
- [23] Fentiekből az elsőfokú bíróság levonta azt a következtetést, hogy a III. rendű felperes gyógyulási esélye (a kedvezőbb végállapot elérésének esélye) csökkent amiatt, hogy az alperes nem a szakmai szabályoknak megfelelően, nem a kellő gondossággal járt el. Rámutatott, az alperes a felelősség alól annak bizonyításával mentesülhetne, hogy a bal csípőízület kóros elváltozásának felismerése és az ezzel kapcsolatos ellátás tekintetében a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel járt el. Ez azonban a jelen ügyben nem állapítható meg, függetlenül attól, hogy a III. rendű felperes alapbetegsége akár jelentős szerepet is játszhatott a III. rendű felperes jelenlegi állapotának kialakulásában. Utóbbi körülménynek az elsőfokú bíróság nem az alperes kártérítési felelőssége körében, hanem az egyes vagyoni kártérítési igények összegyszerűsége vonatkozásában tulajdonított jelentőséget.
- [24] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a III. rendű felperes testi épséghez, egészséghez fűződő, az I., II., IV és V. rendű felperesek teljes, harmonikus családi életéhez fűződő személyiségi jogának megsértését az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42.§ (1) bekezdésére, 2:43.§ a) pontjára, 2:51.§ (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással megállapította.
- [25] A sérelemdíj körében a Ptk. 2:52.§ (1)-(3) bekezdéseit alkalmazva a felperesek által meghatározott tőkeösszeget részben eltúlzottnak találta, annak kiemelése mellett, hogy a közvetlen jogsérelem a III. rendű felperesnél jelentkezett, ugyanakkor ezzel összefüggően, az életminőség elnehezüléséből, a családi élet viszonyainak megváltozásából adódóan a hozzátartozókat is hátrány érte. A sérelemdíj mértékének megállapításánál értékelte, hogy a III. rendű felperesnél fiatal életkorban maradandó és súlyos mozgáskorlátozottság következett be, ami kihatással volt továbbtanulásának irányára, sporttevékenységek folytatására, a mindennapi kikapcsolódásra, párkapcsolat kialakítására is, teljes gyógyulás ugyanakkor a kellő időben történő felismerés és műtét esetében sem következett volna be. A III. rendű felperes kialakult állapotával összefüggően az I. és II. rendű felperesek, mint szülők esetében értékelte az életvitel beszűkülését, ami kisebb mértékben a IV. és V. rendű felperesekre mint testvérekre is kihatással volt.
- [26] Rámutatott, hogy a kártérítési igények tekintetében a Ptk. 6:522.§ (1) és (2) bekezdése, valamint 6:527.§ (1) és (2) bekezdése alapján az alperes azoknak a károknak a megtérítésére köteles, amelyek összefüggésben állnak a nem az elvárható gondossággal elvégzett vizsgálatokkal. Figyelembe vette a késedelmes műtét részoki szerepét, mivel pedig ennek százalékos aránya nem volt tisztázható, a bizonyítékok mérlegelésével arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes a vagyoni károk 50%-ának megtérítésére köteles.

- [27] Kifejtette, hogy a károsult III. rendű felperes személyéhez tapadó többletköltségeket a tartási kötelezettségre vonatkozó rendelkezések figyelembevételével, az életpályára előkészítő szakképzettség megszerzéséig érvényesíthetik az I. és II. rendű felperesek. Az egyes vagyoni kártérítési igények tekintetében elfogadta a felperesek által kimunkált költségeket a közlekedési többletköltség, kísérő költsége, a gyógyszer, gyógyászati segédeszközök költsége vonatkozásában, e követelések 50%-át ítélte meg. A gondozás időtartamát az elszáolt 6 helyett 4, 2 helyett 1 órában határozta meg, a költségigényt ennek arányában számolta el azzal, hogy e tételnél is a felmerült kár 50%-ának megtérítésére kötelezte az alperest az I. és II. rendű felperesek javára.
- [28] Nem találta megalapozottnak ugyanakkor az elsőfokú bíróság a háztartási és kerti kisegítéssel, munkabér-kieséssel, továbbá a személygépkocsi vásárlással összefüggően előterjesztett kártérítési igényeket. A háztartási kisegítéssel, illetve kerti kisegítéssel kapcsolatban felmerült többletköltség-igények tekintetben a harmadik szakvélemény-kiegészítésben (16.P.20.196/2018/80. szám) foglaltakat vette alapul, miszerint a III. rendű felperes már a jobb oldali csípőpanaszok megjelenésétől, lényegében 2012. október közepétől orvosi irattal igazoltan nem végezhetett fizikai megterheléssel járó, a csípőízületeket, alsó végtagokat terhelő tevékenységet, amit maga a csípőízületi megbetegedés és az állapotrosszabbodás elkerülése indokolt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint így a III. rendű felperes a perrel érintett időszakot megelőzően sem végezhetett olyan házkörüli, kerti munkát, mely a perbeli idősakkal összefüggően pótlásra szorulna. A 2020. október 10. és 2021. április 30. közötti időszakban elmaradt jövedelem és a felperes egészségi állapota közötti összefüggést az elsőfokú bíróság annak ellenére sem tekintette egyértelműen bizonyítottnak, hogy a munkáltató a felmondás okát igazolta, kiemelve, hogy a III. rendű felperes mozgáskorlátozottsága ellenére a számára megfelelő munkakörben munkaképes. A személygépkocsi vásárlással felmerült többletkiadás esetében az ok-okozati összefüggést hiányzóknak, vagy olyan távolinak minősítette, amely a felperesek javára történő kedvező elbírálást nem teszi lehetővé.
- [29] Az 1952. évi III. törvény 81.§ (1) bekezdése alapulvételével rendelkezett arról, hogy a jogi képvisellel felmerült költségeiket a felek maguk viselik. Az 1.035.494 forint előlegezett szakértői költség részbeni viselésére – pervesztessége arányában – az alperest kötelezte.
- [30] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I., II. és III. rendű felperesek, valamint az alperes fellebbeztek.
- [31] Az I., II. és III. rendű felperesek az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérték, hogy a másodfokú bíróság a megítélt sérelemdíjon és kártérítési összegeken felül kötelezze az alperest az I. és II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére háztartási kisegítés címén 1.389.398 forint, kerti kisegítés címén 1.326.936 forint és ezek 2018. március 5. napjától járó kamata, továbbá 400.000 forint személygépkocsi vásárlási költség és ennek 2018. március 7. napjától járó kamata; az I., II. és III. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére háztartási kisegítés címén 555.750 forint, kerti kisegítés címén 309.937 forint és ezek 2022. február 15. napjától járó kamata, valamint 2022. december 1. napjától havi 29.250 forint háztartási kisegítési járadék és 16.312 forint kerti kisegítési járadék, míg a III. rendű felperes részére munkabér kiesés jogcímén 566.408 forint és ennek 2021. január 20. napjától járó kamata megfizetésére. Az elsőfokú eljárásban kimunkált kárszámításukat tartották fenn azzal, hogy a gépjárművásárlási költség kivételével annak fele részét kérték megítélni, az elsőfokú bíróság 50 százalékos mértékű kármegosztását elfogadták.
- [32] Fellebbezésüket a háztartási és kerti kisegítés körében azzal indokolták, hogy a III. rendű felperesnél 2012. október hónapjától ugyan indokolt volt a nehéz fizikai munkától való tartózkodás, de a háztartásban és a kertben, az állatok körül felmerült munkák (bevásárlás, takarítás, vegyes tüzelésű kazán fűtése, pulykák, malacok etetése, gyümölcszedés, metszés,

gereblyezés, fűnyírás) nem tartoznak a nehéz fizikai munkák közé. A tüzelő összevágása, behordása nehezebb fizikai munka, ezeket a III. rendű felperes az erejéhez mérten végezte; csak olyan munkákat bízták rá, amit meg tudott csinálni. A jobb csípőműtét után a gyógyulási időszak jóval rövidebb volt, nem voltak fájdalmai, a testnevelés tekintetében ugrás, futás alól volt felmentve, de a biciklizés és úszás javasolt volt számára. A tanúvallomások bizonyítják, hogy a III. rendű felperes a család életében korábban aktívan részt vett. 2015 előtt tehát a felsorolt házi és kerti munkáktól nem volt eltiltva, e munkákból azért esett ki, mert az alperesi károkozást követően vált akadályozottá a leguggolásban, lehajlásban, a tartós állásban, járásban, lépcsőzésben, súly hordozásában. 2016. októberéig szakértői véleménnyel igazoltan segédeszközök használatára szorult, így a kisebb fizikai megterheléssel járó feladatok elvégzésében is korlátozva volt.

- [33] A munkabérekiesést illetően rámutattak, hogy a III. rendű felperest a munkahelyéről 2020. október hónapban, a próbaidő alatt az egészségi állapota, csökkent teherbíró képessége miatt küldték el, az alperesi felróható mulasztás hiányában a munkáját el tudta volna látni. Munkaviszony létesítése nagyon nehéz volt számára, mivel általában logisztikai munkakörben is szükséges a raktárban vagy az üzem területén történő mozgás. Jelenleg is gépkocsivezetőként dolgozik.
- [34] A személygépkocsi vásárlásával összefüggésben a fellebbezésüket azzal indokolták, hogy 2015. január 10. napja után a III. rendű felperest mindenhová autóval kellett szállítani, míg az alperesi felróható mulasztás hiányában a III. rendű felperes a tömegközlekedést igénybe véve tudott volna helység2-re bejárni. 2018. március 7. napján, szükséghelyzetben került sor egy Peugeot 107 típusú autó megvásárlására, a kis értékű gépkocsi vételárának is csak a felét érvényesítik a perben, e megtérítési igény elutasítására nem ad okot a közlekedési költségek elszámolása, gépkocsi nélkül nem volt lehetséges a szállítás sem.
- [35] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását és a felperesek perköltség megfizetésére kötelezését kérte. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet részbeni, olyan módon történő megváltoztatására irányult, hogy a másodfokú bíróság a sérelemdíj összegét az I. és II. rendű felperesek esetében személyenként 1.500.000 forintra, a III. rendű felperes esetében 3.000.000 forintra, a IV. és V. rendű felperesek esetében személyenként 500.000 forintra, míg az alperest terhelő szakértői díjat 200.000 forintra szállítsa le. Harmadlagos fellebbezési kérelmében az elsőfokú ítéletnek a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 381.§-a alapján történő hatályon kívül helyezését kérte.
- [36] Fellebbezésében vitatta, hogy a III. rendű felperes ellátását illetően késedelem terhelné. Álláspontja szerint a III. rendű felperes 2015. január 22-i jelentkezése alkalmával közölt új tünetek vetették fel a további betegségek kutatás szükségességét, ekkor történt meg a bal oldali combcsont combfejének elcsúszása, melynek észlelésekor a műtétet haladéktalanul, a szakmai szabályoknak megfelelően elvégezte. Hangsúlyozta, hogy az ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatala előtti panaszeljáráásban a radiológus szakértő is erre a megállapításra jutott. Arra is hivatkozott, hogy a szakvélemény szerint a 2015. január 13-i és a 2015. január 22-i röntgenfelvétel között nem látható eltérés, aminek következtében a 2015. január 10. és 13. közötti késedelem nem tekinthető bizonyítottnak.
- [37] Rámutatott, hogy a sorsszerű és korábban fel nem ismerhető combfej elcsúszás megállítását célzó műtét teljes reparációt nem eredményezhetett. Álláspontja szerint az a szakértői megállapítás, miszerint nem bizonyítható, hogy akár a 2015. január 10. napján, akár január 13. napján elvégzett műtét esetén a későbbiekéntől eltérően alakult volna a III. rendű felperes bal csípőjének állapota, kizárja a III. rendű felperes állapota és a műtét késedelmessége közötti okozatosság fennállását. Nincs tehát olyan bizonyítási eredmény, mely akár az orvosszakmai mulasztás, akár az okozati összefüggés vonatkozásában a felelősségének

megállapítására vezethetne. Kiemelte a szakértői véleményből, hogy a jelen III. rendű felperesi panaszok bekövetkezésében a 2015. január 10-13. közötti alperesi „késelemnek” csekély közrehatása volt.

- [38] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta meg, hogy a perben rendelkezésre álló szakértői vélemények összességét milyen módon értékelte, illetve miért mellőzte a szakértői vélemény következményi állapot bekövetkezésének bizonyítási lehetetlenségét rögzítő megállapítást.
- [39] A sérelemdíj összegét jelentősen eltúlzottnak minősítette, hangsúlyozva, hogy a sorsszerű megbetegedés és a III. rendű felperesi életvitel, valamint a III. rendű felperes egészségi állapota közötti szoros összefüggés együttesen mérsékeltebb sérelemdíj megállapítására biztosít lehetőséget. Nincs bizonyíték a felperesi család pszichés állapotában bekövetkezett hanyatlásra, illetve arra sem, hogy az a kifogásolt alperesi ellátással állna oksági kapcsolatban. Nem bizonyított, hogy a III. rendű felperesi család tagjainak közösségi életben való részvétele és mindennapi életvitel a sérelemdíjjal arányos mértékben elnehezült volna, illetve, hogy a korábbi aktivitások közül mi és milyen mértékben szorult vissza.
- [40] A felperesek fellebbezési ellenkérelme a saját fellebbezésükkel nem érintett részében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.
- [41] Az alperes a felperesek fellebbezésére ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- [42] A fellebbezések kisebb részben alaposak.
- [43] A másodfokú bíróság az alperes harmadlagos fellebbezési kérelmére figyelemmel elsőként azt vizsgálta, hogy felmerülhet-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének szükségessége. Az alperes a hatályon kívül helyezést a Pp. 381.§-a alapján kérte, mely rendelkezés szerint az ügy érdemi eldöntésére kiható, és a másodfokú eljárásban nem orvosolható lényeges eljárási szabálysértés lehet a hatályon kívül helyezés indoka. A Pp. 630. § (1) bekezdése szerint ugyanakkor e törvény rendelkezéseit a 2018. január 1-jén és az azt követően indult ügyekben kell alkalmazni. A jelen ügy 2017. december 29. napján indult, így arra még a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) alkalmazandó, a másodfokú bíróság az alperes kérelmét erre figyelemmel értelmezte. Az 1952. évi III. törvény 252.§ (2) bekezdése abban az esetben ad lehetőséget az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére, ha az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése. Ilyen eljárási szabálysértést azonban a másodfokú bíróság nem észlelt, az alperes hatályon kívül helyezés iránti fellebbezési kérelmét nem is támasztotta alá konkrét szabálysértés megjelölésével. Az indokolás alperes által állított hiányossága – miszerint az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény mikénti értékeléséről nem adott számot – valósága esetén sem indokolna önmagában hatályon kívül helyezést, egyébként pedig a hivatkozás iratellenes, mivel a fellebbezésben írtakkal szemben az elsőfokú ítélet ezt a kérdést részletesen taglalja. Miután a hatályon kívül helyezés szükségessége nem merült fel, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelmek és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között érdemben felülbírált.
- [44] Az elsőfokú bíróság által a fellebbezéssel érintett körben helyesen, a perbeli bizonyítékok okszerű mérlegelésével megállapított tényállást a másodfokú bíróság a perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény 2022. február 15. napján előterjesztett 80. sorszám alatti kiegészítése alapján annyiban pontosítja, hogy a korábban elvégzett műtét esetén reális esélye lett volna annak, hogy a III. rendű felperes jelenlegi egészségi állapota kismértékben kedvezőbben alakuljon. Jelenlegi állapota elsődlegesen az alapbetegség következménye.

- [45] Az elsőfokú eljárásban csatolt adásvételi szerződés alapján kiegészíti a tényállást azzal, hogy az I. és II. rendű felperesek 2018. március 7. napján 800.000 forintért egy Peugeot 407 típusú személygépkocsit vásároltak a III. rendű felperes részére.
- [46] A tényállás fenti módosítása mellett is a másodfokú bíróság nagyobb részben egyetértett – a fellebbezéssel érintett körben – az elsőfokú bíróság jogi következtetéseivel és érdemi döntésével.
- [47] Az alperes fellebbezésében megalapozatlanul, a szakértői vélemény megállapításait is figyelmen kívül hagyva vitatta mind az ellátási késedelmet, mind pedig a mulasztás és a bekövetkezett károk közötti oki-részoki összefüggést. A szakértői vélemény szerint már 2015. január 10. napján fennállt és észlelni kellett volna a bal csípőízület kóros elváltozását (azaz az epifízis határ kisfokú elmozdulását), amely már ekkor műtéti indikációt jelentett. 2015. január 13. napján indokolt lett volna újabb röntgenfelvétel elkészítése, amelyre azonban nem került sor. 2015. január 22. napjáig a kezdődő elmozdulásból egy mérsékelt elcsúszás alakult ki, a két időpont között rosszabbodott a III. rendű felperes állapota, azzal, hogy a rosszabbodás nem volt súlyos fokú. A késedelem eltérő műtétechnika alkalmazását, más műtéti beavatkozás elvégzését nem tette szükségessé (nem volt szükség az elcsúszott combcsontfejrész helyreállítására, a combfej vérellátása nem károsodott), de késedelem hiányában reális lehetősége lett volna annak, hogy a III. rendű felperesnél kismértékben kedvezőbb állapot maradjon vissza, mégis annak hangsúlyozásával, hogy a jelenlegi állapot elsődlegesen az alapbetegség (ideértve a korábban, már a 2012. évi beavatkozás előtt fennállt túlsúlyt is) következménye.
- [48] Az alperes a felelősség alóli mentesülés érdekében bizonyíthatta, hogy késedelem hiányában is a jelenlegi állapot alakult volna ki a III. rendű felperesnél, ilyen következtetés azonban a szakértői vélemény és az egyéb peradatok alapján sem vonható le. Mindebből következően az alperes elsődleges, a kereset teljes elutasítására irányuló fellebbezési kérelme nem volt teljesíthető.
- [49] Részben alaposnak találta ugyanakkor a másodfokú bíróság a sérelemdíj összegének leszállítására irányuló másodlagos alperesi fellebbezést, annak kiemelésével, hogy a felperesek esetében az elsőfokú ítéletben nevesített személyiségi jogok megsértésének tényét – a másodfokú bíróság által a jogalapi kérdésben elfoglalt, az alperesitől eltérő álláspont esetén – nem vitatta. A másodfokú bíróság ezért már csak azt vizsgálhatta, hogy a felpereseket az alperes mulasztásával okozati összefüggésben ért személyiségi jogi sérelem kompenzálására a káridőponti ár- és értékviszonyok alapján milyen összegű sérelemdíj alkalmas.
- [50] A III. rendű felperes jelenlegi egészségi állapotát, annak a mindennapi életvitelére, munkavégzésére, társas kapcsolataira, párkapcsolatára gyakorolt kihatásait teljeskörűen számba vette és helyesen értékelte az elsőfokú bíróság. A másodfokú bíróság azonban nagyobb súllyal vette figyelembe azt, hogy ez az állapot csak kismértékben vezethető vissza az alperes mulasztására, a fentebb már ismertetettek szerint abban az alapbetegségnek és a tünetek jelentkezése előtt már fennállott túlsúlynak van meghatározó szerepe. Ez utóbbi körben értékelni kellett azt is, hogy a második műtét utáni mozgásszegény életmód természetesen nem kedvezett a testsúlycsökkentésnek, de ez az életmód, a mozgáshiány a késedelem nélkül elvégzett műtét esetén is bizonyos ideig nyilvánvalóan fennállt volna. Figyelembe vette továbbá a másodfokú bíróság, hogy a szakértői vélemény szerint a csípőprotézis műtét a késedelemmel járó és annak következményeként jelentkező alsóvégtagi hossztengety eltérés megszüntetésére is várhatóan alkalmas lesz.
- [51] Az I. és II. rendű felperesek esetében a fentiekén túl azt is értékelni kellett, hogy az életmód drasztikus megváltozása csak egy viszonylag rövidebb ideig állt fenn, hiszen 2015 májusában

a III. rendű felperes már képessé vált iskolai tanulmányainak kollégiumi elhelyezés mellett történő folytatására.

- [52] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság által megállapított sérelemdíj összegét a másodfokú bíróság eltúlzottnak találta, és azt az I. és II. rendű felperesek esetében személyenként 3.000.000 forintról 2.000.000 forintra, a III. rendű felperes esetében 6.000.000 forintról 4.000.000 forintra, és ezeknek az összegeknek az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamatára leszállította. A IV. és V. rendű felperesek esetén alacsonyabb összeget az alperes által nem vitatottan fennálló, a családi élethez fűződő személyiségi jog megsértése miatti sérelem kompenzálására nem talált alkalmasnak, ezért a leszállítására irányuló alperesi fellebbezést nem teljesítette.
- [53] Kisebb részben találta alaposnak a másodfokú bíróság a felperesek fellebbezését. A munkabérkiesés, a kerti kisegítés, illetve háztartási kisegítés kapcsán a másodfokú bíróság mindenben osztotta az elsőfokú bíróság indokait, ez utóbbi körben, tehát a kerti kisegítés, háztartási kisegítést illetően azt is hangsúlyozva, hogy már az első beavatkozást követően, 2012. után a III. rendű felperest testnevelés alól felmentették. 2013. június 24. napján az I. rendű felperes az orvosi iratok szerint (csatolva P.20.820/2017/1. szám alatt) arról számolt be, hogy a III. rendű felperes sántít, a fizikai terhelés elkerülését javasolták. Az orvosi iratok visszatérően a fizikai terhelés elkerülésére utaltak és azt írták elő. A kerékpározást és az úszást valóban javasolták a III. rendű felperesnek, ezek azonban olyan speciális mozgásformák, melyek során a testsúly a nem egészséges ízületet nem terheli, ilyen szempontból pedig lényegesen eltérnek a háztartási, kerti munkák során kifejtendő fizikai aktivitástól. A felperesi szülőknek a III. rendű felperes irányában megnyilvánuló, folyamatosan tetten érhető gondoskodását is figyelembe véve az elsőfokú bíróság helyes következtetése szerint a III. rendű felperes nem végzett, illetve nem végezhetett olyan kerti, illetve háztartási munkát, amelynek pótlására a jelen perben igényt tarthatna.
- [54] Az elmaradt munkabér tekintetében a másodfokú bíróság jelentőséget tulajdonított a peres iratokhoz 16.P.20.196/2018/64/6. szám alatt csatolt munkáltatói felmondásnak is, mely alátámasztotta a felpereseknek azt a fellebbezésben írt álláspontját, hogy a logisztikai asszisztens munkakör adott esetben fizikai megterheléssel is járhat. A munkáltatói igazolás szerint ugyanis a nagy üzemi területen történő munkafolyamatok ellátásában nem minősült eléggé terhelhetőnek, hatékonyak a III. rendű felperes. Miután pedig a III. rendű felperes a fentiekből is kitűnően sorsszerű megbetegedéséből következően eleve fizikai kíméletre szorult, az ennél a munkáltatónál történő, jelentős fizikai igénybevétellel járó munkakörben való elhelyezkedése feltételezhetően nem lett volna megfelelő választás a számára akkor sem, ha a bal oldali csípőízületi műtétjére két héttel korábban kerül sor. Ebben az esetben tehát az elsőfokú bíróság helyes következtetésének megfelelően az elmaradt jövedelem és az alperesi mulasztás közötti részoki összefüggés sem tekinthető bizonyítottnak.
- [55] A részoki összefüggést ugyanakkor a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósághoz hasonlóan fennállónak ismerte el a tömegközlekedés igénybevételében való akadályozottság költségvonzatait illetően. Miután pedig ilyen módon a III. rendű felperes közlekedéséhez személygépkocsi használata indokolt volt, adott esetben a személygépkocsi beszerzésével járó költséget nem lehet sem szükségtelennek, sem pedig a károkozástól függetlennek, illetően azzal túlságosan távoli kapcsolatban lévőnek tekinteni. Ezért a személygépkocsi vásárlás kapcsán részben teljesítette az I. és II. rendű felperesek fellebbezését a másodfokú bíróság, azzal, hogy a fellebbezésben maguk is hivatkoztak a bírói gyakorlatra, amely ilyen esetben (más, a káreseménytől függetlenül felmerülő szükségletek kielégítésére is alkalmas tárgyi eszközök beszerzésekor) a költségek 50%-ának megtérítésére lát lehetőséget, azzal azonban, hogy az elsőfokú bíróság által a kártérítési igények rendezésénél figyelembe vett 50%-os

arányosításra figyelemmel 200.000 forint összegben találta az igényt megalapozottnak, annak a gépjármű megvásárlásától számított késedelmi kamatával együtt.

- [56] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, a sérelemdíj összegének fentiekben részletezett leszállítása mellett az I. és II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére járó vagyoni kártérítés összegét 1.741.974 forintról 1.941.974 forintra felemelte, azzal, hogy az alperes az elsőfokú ítélet szerinti egyes külön kamatozó részösszegek érintése nélkül további 200.000 forintnak a 2018. március 7. napjától a kifizetés napjáig járó, törvényes mértékű késedelmi kamatát is köteles megfizetni. Egyéb fellebbezett részében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [57] A kereset összesített pertárgyértéke 28.528.201 forint volt (24.000.000 forint sérelemdíj, 12 x 58.500 forint háztartási kisegítés költsége, 12 x 32.625 forint kerti kisegítés költsége, 874.200 forint gondozási díj, 12 x 22.877 forint közlekedési többletköltség, 686.080 forint kísérettel felmerült költség, 12 x 3.500 forint gyógyszerköltség, 25.200 forint rezsi többletköltség, 1.132.817 forint elmaradt jövedelem, 400.000 forint gépjárművásárlással felmerült költség). Ebből a felperesek a másodfokú bíróság döntése folytán 11.032.850 forint vonatkozásában lettek pernyertesek (10.000.000 forint sérelemdíj, 319.050 forint gondozási költség, 12 x 11.430 forint közlekedési többletköltség, 343.040 forint kísérettel felmerült költség, 12 x 1.750 forint gyógyszerköltség, 12.600 forint rezsi többletköltség, 200.000 forint gépjárművásárlással felmerült költség). A pernyertesség-pervesztesség arányában a másodfokú bíróság döntése ellenére – figyelemmel az elsőfokú bíróságtól részben eltérő pertárgyérték számítására is – jelentős eltérés továbbra sem mutatkozik, ezért a perköltség viselésére, illetőleg az állam által előlegezett költség viselésére vonatkozó elsőfokú bírói rendelkezéseket a másodfokú bíróság nem változtatta meg.
- [58] A fellebbezéseket illetően a felperesek fellebbezésének pertárgyértéke 1.513.152 forintot tett ki (351.000 forint háztartási kisegítés költsége, 195.744 forint a kerti kisegítés költsége, 566.408 forint elmaradt jövedelem, 400.000 forint gépjárművásárlási költség). Az 1.513.152 forint pertárgyértékű felperesi fellebbezés 200.000 forint vonatkozásában lett eredményes. Az alperes fellebbezésének pertárgyértéke a teljes elutasításra irányuló fellebbezési kérelemre figyelemmel 14.832.850 forint volt, az alperes fellebbezése 4.000.000 forint vonatkozásában vezetett sikerre.
- [59] A felperesi fellebbezés 1.513.152 forintos pertárgyértéke után felszámítható ügyvédi munkadíj a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése alapján 37.800 forint, ebből a felperesek pernyertességével arányos 5.000 forint. A 14.832.892 forint alperesi fellebbezés után a felszámítható ügyvédi munkadíj 322.500 forint, ebből a felpereseknek jár a fellebbezés eredménytelen részével arányban 239.900 forint. A felperesek saját fellebbezésükkel összefüggésben 5.000 forint, az alperesi fellebbezéssel összefüggésben 239.900 forint, összesen 244.900 forint ügyvédi munkadíj megtérítését igényelhetik. Az alperesnek jár a saját fellebbezésének eredményességével arányosan 82.600 forint, a felperesi fellebbezéssel összefüggésben költsége nem merült fel. Az egyes ellenérdekű peres feleknek járó perköltségek különbözete (244.900 forint – 82.600 forint =) 162.300 forint, melynek megfizetésére az 1952. évi III. törvény 81.§ (1) bekezdése alapján az alperes köteles.
- [60] A felperesek személyes költségmentességben részesültek, az alperes személyes illetékmentes, ezért a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték viseléséről rendelkezni nem kellett, azt a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése, 14.§-a alapján az állam viseli.

Pécs, 2023. május 11.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, dr.
Kovács János s.k. bíró